

List za koristi delavskega ljudstva. Delavci so opravljenci do vsega kar producira.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROGRESSIVE

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

Stev. (No.) 334.

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prileplje-
nega spodaj na ovitku. Ako (335)
je številka
teden vam s prihodnjem
številkom našega lista po-
teče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Chicago, Ill., 3. februarja February 1914.

Leto (Vol.) IX.

MEKSIKANSKE ZMEŠNJAVA.

Predsednik Wilson je zadnji teden v konferenci s senatnim odsekom za zunanje zadeve izrazil željo, da bi dovolil Carranzinim rebrom svoboden import orožja in streljiva iz Zedinjenih držav. Ta korak bo Wilson najbrž tudi storil. Ko je Huerta slišal za ta sklep Wilsona, je dejal, da to pomeni oficijelno priznanje puntarske Carranzine vlade in da će se to zgoditi, bo on (Huerta) takoj izročil potni list poslaniku namestniku naše vlade O'Shaughnessney. Ravno tako je Huerta zanikal vse zadnje vesti o svojem odstopu začasnega predsednika v prid Francisco de la Barre ali koga drugega, ki bi zadovoljil Wilsona. Rekel je, da ostane predsednik tako dolgo dokler ga Meksikanci sami ne preženejo in morda da bo predsednik dalj časa kakor pa Wilson.

Wilson je sedaj mnenja, da Carranza je še najboljši mož za pomirjenje Meksika in zato mu hoče iti na roke, da čim prej strmoglavi Huerto. Skrbelo ga je le, da ne bi general Villa prehitel Carranzo in si osvojil predsedništvo; zadnji pa je izjavil 28. jan. v Juarezu, da še niti ne misli na kaj takega, da prizna svojo nezmožnost za državniške posle, ker mu manjka potrebne izobrazbe in da se smatra edinole za dobrega vojskovedja in nič drugega. Dalje je rekel Villa, da je Carranza njegov najboljši priatelj in za to se bori, da bo zadnji predsednik Meksike. Villa se je mudil pet dni v Juarezu, kjer je imel sestanek z raznimi ameriškimi poslanci rudnikov v Chihuahua. Stavil jim je pogoje, pod katerimi zamorejo odprieti delo v rudnikih, ako namreč plačajo deset odstotkov vsega dobička konstitucionalističnih vlad. Operatorji bodo najbrž sprejeli pogoje. Ta teden prične Villa svoj vojni pohod na Torreon.

Mednarodni položaj med Zedinjenimi državami in ostalimi velesilami glede zmešnjav v Meksiki je nespremenjen. Nekaj poročajo, da Japonska intrigira v prid Huerte in da Anglija je že sista Wilsonovega čakanja, toda o kakih resnih komplikacijah ni glaslu.

DELAWSKE VESTI.

Slovenske slavnostiarice v Chicagi, ki so organizirane, so zadnji teden zaštrajkale v Franklinovi tovarni. Slovenke podpirajo tudi! Čuvajte se skebstva v dotednici tovarni dokler je štrajk!

Važno za premogarje! V Zeigler, Ill., so slabe delavske razmere. Premalo dela in preveč delavev. Ravno tako v Avery, Ia., V Rock Springs, Wyo., so rovi prenapolnjeni in z delom gre počasi. V rovu No. 2 Central Coal & Coke Co. delajo le tri do štiri dni v tednu. V Browerju, Okla., je veliko premogarjev brez dela. Ravnotakovo v Cainesville, Mo., Mt. Olive, Benton, Buckner in Ladd, Ill., ter v Reliance, Wyo. Premogarji, čuvajte se teh krajev.

Delavska stranka na Angleškem je na 14. letni konferenci v Londonu 28. t. m. ostro obsodila tiranske persekcije štrajkarjev v južni Afriki. Konferenca je sprejela rezolucijo, v kateri zahteva vladno preiskavo položaja v južni Afriki in odpoklic lorda Gladstoneja, generalnega guvernerja tamkaj.

Pomožni fond za michiganske štrajkarje, katerega prispevali delaveci in delavske organizacije izven W. F. of M., znaša 26. t. m. \$149,841.42. Toliko so namreč delaveci prispevali do tega dne. Izdatki za vzdrževanje stavke v Michiganu znašajo okrog \$30.000 tedensko.

Moyer za združitev.

Drugi teden premogarske konvencije v Indianapolisu so bila še važnejša vprašanja na dnevnem redu. 26. jan. je posetil konvencijo Chas. H. Moyer, predsednik zapadne rudarske zveze in v svojem govoru urgiral delgate, da izvolijo odbor, ki se naj snide z zastopniki W. F. of M. v svrhu združitve premogarske organizacije z rudarsko v eno veliko uinjo vseh podzemeljskih delavev.

"Naš boj v rudnikih Michigana je enak vašemu boju v Colorado", rekel je Moyer. "In če vi izgubite coloradsko bitko, prizadeti bodo silno tudi rudarji v omenjeni državi."

Dalje je Moyer predložil položaj v bakrenem okrožju in končno obžaloval, da se eksekutivni odbor American Federation of Labor tako zanikerno obnaša glede razpisa posebnega asesmenta v pomoč michiganskim štrajkarjem. Rekel je tudi, da bo kriv Gompers in njegovi pristaši, če se vonesreči stavka v Michiganu, toda on upa, da do poraza ne bo prišlo.

Konvencija je nato brzjavno povabila Gompersa, da pride osebno tja in se zagovarja glede tega, kar je povedal Moyer. In Gompers je res prišel 29. jan. in govoril dolg govor. Tajil je, da ne mara eksekutiva A. F. of L. pomagati štrajkarjem, temveč — rekel je — ne more pomagati.

Gompers — pjanec?

Veliko senzacijo je vzbudil med delegati Duncan McDonald, tajnik-blagajnik premogarske organizacije v Illinoisu, ko je v petek v prito Gompersa povedal, da je zadnji pjanec. Rekel je, da je videl Gompersa ob času zadnjega zabora A. F. of L. v Seattle, ko je bil "slavno pjan" v hotelu in razgrajal z drugimi vred pri pivu in žganju pozno v noč. Gompers je srdito zanikal obdolžitev McDonalda in dejal, da ni bil še nikdar pjan, pač pa da le zmerno pije. Dalje je Gompers zahteval, da naj McDonald pride s temi obdolžitvami na prihodnjo konvencijo A. F. of L., kjer bo lahko on imel priliko zagovarjati se. Kako je bilo videti, ni imel Gompers med zbranimi premogarji nobenih simpatij, med tem ko je vse ploskalo McDonaldu.

Moyer je na kratko odgovoril Gompersu glede pomožnega asesmenta za michiganske štrajkarje, da dva centa na člana bi ne bila zapodila nobene unije iz federacije. Gompers je namreč prej izjavil, da izvanredni asesment bi moreno naletel na odpor pri unijah če bi ga bila razpisala eksekutiva A. F. of L. Namesto tega je pa eksekutiva apelirala za prostovoljne-doneske. Moyer je odgovoril, da dotočni apel iz eksekutive A. F. of L. je prinesel štrajkarjem le 43,716 in 20 tisoč dolarjev od tega zneska so prispevali premogarji.

Na priporočilo Moyera za združitev je konvencija sklenila, da se voli posebni odbor, ki delal na tistih stvari in rezultat pojde na splošno glasovanje.

Pri razpravi o novi mezdni lesitvi je bilo prečitanih več sto priporočil od krajevnih unij. Veliko unij je za štrajk s 1. aprilom, ko potečejo pogodbe v mnogih krajih med premogarji in operatorji, dočim hočejo druge unije, da bi se nadaljevalo z delom dokler bodo pogajanja v tiru. Odsek za mezdno lesitvo so predložene zahteve za deset centov zvišanja pri toni 30 proc. zvišanja pri "mrtvem delu," šest urno delo, pet dni dela v tednu in več drugih poboljškov.

KDOR SE NI PORAVNAL ZAOSTALE NAROCNINE, NAJ TO STORI TAKO, KER SE MU SICER V KRATKEM USTAVI LIST. Čakali bomo samo tiste, ki se javijo, na se jim lista ne vstavlja! Posor na to!

Delavstvo je zmagalo!

Kongresna preiskava se vrši v Michiganu. Organizirano delavstvo širok Amerike je prisilil kongres, da je dovolil preiskavo stavke. Odvisno je sedaj od preiskovalcev, kaj bodo delali.

Druge vesti iz bakrenega okrožja.

Washington, D. C. — Zadnji teden je reprezentativna zbornica sprejela resolucijo za preiskavo michiganske in coloradske stavke. Resolucija, katero je predložil kongresnik Keating iz Colorado, je bila sprejeta s 151 glasovi proti 15. Preiskavo bo vodil zbornični odsek za rudarstvo in sicer bosta setavljena dva pododseka, ki pojedeta istočasno na lice mestna v Michigan in Colorado. Pododsek v Coloradu ima preiskati countije Las Animas, Huerfano, Fremont, Grand Ronout, Boulder in Weld; pododsek v Michiganu bo pa preiskati countije Houghton, Keweenaw in Ontonagon. Preiskava se prične prvih teden v februarju. Resolucija daje preiskovalnima pododsekoma moč klicati priče, ki morajo pričati pod prisoj in dalje ima moč zahtevati knjige in listine v pogled. Dalje nalaga resolucija, da mora preiskava dognati v obeh državah:

- 1) Dali je bila pošta zlorabljena in kdo je zakril zlorabo?
- 2) Dali so bili kršeni naselniški zakoni in kdo jih je kršil?
- 3) Dali so bili državljanji aretrirani in toženi protiustavnim potom?
- 4) Dali obstoje kakšne protipostavne pogodb ali zvezne v svrhu kontrole produkcije, prodaje ali transportacije bakra ali premoga?

5) Dali je bilo poslano orožje in srečivo v štrajkarske kraje z namenom izključiti rudniški produkt iz konkurenčnih trgov v meddržavni trgovini?

6) Dali obstoje peonaža (prišilno delo) oziroma dali je kedaj obstala?

7) Ako se dokaže ena ali druga krivda, kakor gori omenjeno, kaj je povzročilo to krivo ali krivo?

Zadnje dni so bili ubiti trije skebi v rudnikih. 32 skebov v Quiney rudniku je zadnji ponudil pustilo delo. Ravnotakovo se je naveličalo skebstva 16 mož v rovu Isle Royale. Iсти dan se je okrog 25 skebov do krvi steplo v Hancocku pred Scott hotelom.

Zakaj, nihče noče povedati. Zadnji četrtek je podšerif Harris 'našel' pekleni stroj blizu rudnika v Ahmeeku. Vsled te "najdbe"

je bilo silnega krika v kapitalističnih cunjah, toda nihče izmed kapitalističnih hlapcev pa noče povedati, kdo je posadil dotični stroj, kdo ga je namreč nastavil po vzgledu pinkertonov v Colorado.

Delavci ni treba dosti povpraševati. Čemu je pa "Citizens Alliance"?

Prva glava "obžaluje". Prva glava med carji bakra v Michiganu, Xuincy A. Shaw predsednik Calumet & Hecla Co., "silno obžaluje", da se je kongres tako daleč spozabil in ugodil socialistom in delavskim organizacijam, ki so zahtevala preiskavo. Po njegovem mnenju bo preiskava "nodaljšala" štrajk.

Michiganski guverner Ferris pravi, da preiskava ni nič drugega kot politični teater. Njega namreč silno jezi, da ni ostalo le pri njegovih "preiskavah".

Kdo bol preiskaval.

Washington, D. C., 30. jan. — Stavko v Michiganu bodo najbrž preiskovali sledeči člani odseka za rudarstvo: Taylor iz Colorado, Casey iz Pennsylvanije, Hamlin iz Missouri, Switzer iz Ohio in Howell iz Utah. V Colorado pa pojdete: Foster iz Illinoisa, Barnes iz So. Caroline, Taylor iz Arkansasa, Austin iz Tennessee in Southerland iz W. Virginije. V teh pododsekih so po večini demokrat.

Tajni zvezni detektivi so že v Michiganu, kjer zbirajo evidenco za preiskovalce.

Houston proti temu korača. Trgovci v bakrenem okrožju so namreč zagrozili agentu tvrdke John V. Farwell & Co., da bodo odrekli vse nadaljnja naročila, ako bo tvrdka poslala le en sam kos blaga za štrajkarje. Vsled tega je tvrdka izjavila sodružici Brandstetter, da na kupljenega blaga za štrajkarje ne more odposlati, ker noče riskirati izgube \$25.000 v naročilih od calumetskih trgovcev.

Vsak komentar je nepotreben. Lopovstvo trgovcev presega vse meje. Sodružica Brandstetter se je naravno obrnila na druge tvrdke, ki niso materialno navezane na trgovske cigane v bakrenem okrožju v toliki meri kakor omenjena tvrdka.

V pomoč štrajkarjem.

Lansing, Mich., 29. jan. — Michigan Federation of Labor, katera zboruje tukaj, je po svojih zastopnikih sklenila razpisati posebni asesment za štrajkajoče rudarje v Copper Country. Asesment je naložen na vse strokovne unije in znesek bo znašal od 5 do 50 centov z ozirom na zaslužek posameznih unionistov.

Preiskava lastninskih pravic glede rudnikov.

Washington, D. C. — Eksekutiva American Federation of Labor je izvolila posebni komitej, kateri ima preiskati lastninske pravice zemljišč v Michiganu, kjer se nahaja bakrena ruda. Komitej ima dovoljen vstop v kongresno knjižnico in v generalni zemljiški urad v Washingtonu, kjer bo pregledal tozadovne listine in zapiske. Vlada je namreč v posesti mnogih dokazov, da dotična zemljišča, katera sedaj izkoriščajo Calumet & Hecla Co. in druge družbe, niso nikdar prepisana na prešnje in sedanje lastnike in da ima vlada še vedno pravico, da jih potom sodnega procesa povrne nazaj ljudstvu. Kadar bo ta preiskava končana, tedaj bo komitej apeliral na kongres in na predsednika Wilsona, da začne s sodnim procesom proti carjem bakra. Vladična bo stavljena predloga za vladno lastništvo bakrenih rudnikov kakor je že senator Keeney iz Iowе predlagal, da vlada prevzame premogokope v West Virginiji v svojo posest.

Ogromna zemljišča z bogatimi bakrenimi žilami — okrog 60.000 akrov v obsegu — v severnem polotoku Michigana so bila pred 1. 1865 lastnina zvezne vlade, torej ljudska last. Tedaj je neka družba naprosila vlado, da sme porabititi del tistih zemljišč zase pod pogojem, da preskrbi vodni kanal pri takozvanem Portage Lake. Tega kanala pa nidišča nikdar izvršila, pač pa se polasti zemljišč na kar so se potem organizirale razne rudniške družbe in pričele s kopanjem bakra. Izvršena je bila brez droma velikanska tativina ljudske lastnine. In ali nimajo danes delaveci prav, ko zahtevajo, da se ukradenia lastnina povrne ljudstvu nazaj?

Zarota velikih trgovcev.

Sodružica Winnie E. Branstetter v Chicagi, katera ima v oskrbo domači sklad za štrajkarske otroke, je 22. jan. nakupila pri tvrdki John V. Farwell & Co. v tem mestu 85 parov otroških čevljev, 80 tučatov spodnjih oblike 180 dekliških kril in sto dekliških jopie v svrhu, da tvrdka odprejšnjo blago v Calumetu, Mich., kjer se ima razdeliti brezplačno med štrajkarje. Imenovana tvrdka prodaje samo na debelo in kupčičja je bila sklenjena pod pogojem, da se nakupljeno blago ne bo prodajalo na drobno, kar je sodružica Branstetter izrecno zajamčila. Zadnja je za blago plačala znesek \$765.56. Toda 26. jan. je Branstetterjeva, ki je misila, da je blago že na poti v Calumet, dobila telefon od tvrdke, da blago ne bo odpeljano. Takoj je šla osebno v glavno pisarno tvrdke in tam je izvedela, da je agent omenjene tvrdke v Calumetu preprečil pošiljatev s tem, da je obvestil tvrdko v Chicagi, da se trgovci v Calumetu in

DEMOKRAŠKA PROSPERITETA.

— V Bostonu so odprli dve hiši za brezplačno deljenje juhe med brezposelnimi delavev.

Med tisoči brezposelnih v Chicagi je tudi okrog 1000 krojščin delavev in večina teh je navezana na oficijelno dobrotvornost, katera jih vsak dan enkrat nasiti s pobaranjo gorko vodo, ki ji zaradi lepšega pravijo "juha".

Parne žage in papirnice v Michiganu so znižale plače za delavce.

Nekaj čez tisoč brezposelnih v San Franciscu je dobilo začasno delo zvezne vlade, katera gradi tamkaj razna poslopja za bližajočo se razstavo.

V Jacksonu, Tenn., je sodišče obšodilo v dolg zapor dva fantička, ki sta — lačna — ukradla pol funta svinjakov jeter v mesnici.

V Portlandu, Oreg., je mesto zaposlilo par sto delavev v kamnolomu, kjer tolčajo kamenje. Prišlo je par tisoč delavev, ki so se do krvi potopili za kladivo.

V Topeka, Kans., je neki pogodbenik iskal potom časopisa dva delavev. Ob označeni ura se

IZ NASELBIN.

Butte, Mont.

Cenj. urednik roletarca: —
Prosim nekoliko prostora v našem Proletarju za kratek dopis. — Kakor posnamem iz raznih dospisov, se povsod po deželi slabodela. Pri nas se gleda dela še ne moremo pritožiti; dela se stalno. Brezposelnih pa ne manjka; teh je vsak dan od tri do štiri sto pred rudniki. To je menda pripisati vrnjanji brezposelnosti.

Ali ni res edina uredba? Delaveci spravljajo na kup miljone, pa morajo beračti za delo, in se klanjati tistim, ki jih vsak dan izkorisčajo. Kako dolgo bo še to trpel? — Odgovor je pač lahak. Tako dolgo, dokler se delavstvo ne zave in postavi svojo voljo v drugo smer — v smer gospodarske in politične emancipacije. — Mnogo jih je, ki pravijo: (ah, kaj, saj tako nič ne pomaga; delati moraš pa trpeti, ker je tako usojeno, da so bogati in revni. Prijatelj, kje je to zapisano, kje so tiste postave, ki določajo, da mora imeti Brown fabrike, Nemšči pa kramp in lopato! Nikjer! Praviš, da tako ne boš dočakal sadu, če bi prav kaj oral in sadil. Ali ni to neznisel! Če bi naši predniki ne sadili drevja in ne sejali, bi morali poginuti vsi nasledniki; ne imeli bi sadja, ne potov, ne hiš, ne drugih življenskih pripomočkov, ki omogočujejo naš razvoj, našo popolnitve. Vse je odvisno od prvotnega dela, od kar je človek zapustil kanibalstvo. Natura sama ob sebi ne daje za modernega človeka brez kulturnih pripomočkov dovoli sredstev za njegov obstoj. Treba je delati za sedanjo in bodočnost. Vsakega od nas veže sveta dolžnost, da se briha za bodočnost svoje in svojcev! Zato pa je dolžnost vseh delavecev, da se brigajo za svoj položaj, da se bujajo proti vsemu, kar jim vtegne škoditi na poti napredka. Sem spada seveda tudi cerkevno vprašanje — vprašanje klerikalizma, ki ima baš pri našem narodu gleda napredka še precej upliv. Dobra primera zato da je sedaj Calumet, Mich., kjer nosi Klopčič policajsko zvezdo.

Vseh delavec dolžnost je, da se organizirajo gospodarsko in politično in tako združeni razvijajo načrte za osvojitev gospodarskih pripomočkov, ki so predpologni človeške sreče in blagostanja.

Pozdrav vsem zavednim delavcem!

Fred. Wider.

Tonopah, Nev.

Dragi urednik: —

Oprostite mi, ker se nisem že preje spomnil na Proletarja. Bil sem v hribih in sem se vrnil šele 16. t. m. Priloženo najdete mojny order za \$2.00 v poravnjanje dolga. Proletarja ne pustim nikdar, ker je v resnici naš delavski list in kot tak vreden vse delavske podpore. Žal, da je tukaj tako malo naših delavecev.

V državi Nevada je stopil pred kratkom v moč zakon, ki zabranjuje vsakemu "formanu" vpoliti evropeja. Ako "forman" ta zakon krši, zapade pod \$100—500 globe in šest mesecev zapora. V raznih podjetjih tod okoli je zaposljenih nad 1000 Slovanov, ki niso ameriški državljanji in sedaj so vstrahu, da pride naokoli državni inspektor, ki bo poskušal, kdo od teh je možen angleškega jezika v pisavi in govoru. V splošnem se lahko reče, da je komaj 8% takih ki znajo eno in drugo. Neprjetne posledice je vsekakor pričakovati. Vsled tega svarim vse, ki niso državljanji ali ki ne znajo angleški, naj ne grede v Nevada. Illy rudokop je odslobil 25% takih delavecev.

Vaš za boljše dni delavec.

W. F. Štefane.

Pittsburgh, Pa.

Cenj. urednik: —

Pred kratkem sem čital v Proletarju dopis, v katerem je poročano, da so otvorili rojaki v Rock Springsu svoj skupen dom. To je lepo in hvale vredno; da bi bili le vedno napredni in v tem edini. Sloga je lepa reč. Pri nas v Pittsburghu je žal ni. Tudi pri nas se je pred par leti odprli večji slow. dom, da bo na razpolago vsem našim inštitucijam, ki si jih narod ustavnjava na poti potreb — na predka sploh. Na krmilu tega podjetja je pa par zagrizenih

oseb, ki niso zdrave, če ni zdravbarije in prepira. Vse hočejo imeti po svoji glavi, kakor da je dvorana kakšen klobuk, katerega smoje pokrit le dotičniki. Če so drugi rojaki drugačnega prepričanja — če imajo drugačne možgane, potem takoj obljubujejo, da bodo dotičnike pometali ven. Član ali nečlan podjetja, na to se ne gleda. Najbolje so se pa obnisliti ti gospodje pred par meseci, ko so prepodili socialisti, ki so nameravali prizrediti shod. Med člani socialističnega kluba so tudi delničarji Slovenskega doma, na katere se niti malo ni oziralo. Radoveden sem, kaj pravzaprav imajo ti gospodje proti socialistom! Ali je socialistični klub komu kaj dolžan? — Ali ni to otročje, če se na tak način iznaša nad socialisti Ameriki in to v mestu, kjer je vendar dvoran na izberi? Mi smo bili mnjenja, da smo kot Slovenci opravičeni najprvo vprašati za slovensko dvoran. Častilakomni nervozni gospodje! Ce mislite, da Vam bo kdo izkazeval čast, se prokleto motite. Zato še za sedaj zamolčim imena dotičnikov. Če bodo gospodje pa še kaj rogovili, pridem pa kar z imeni na dan in jim tako posvetim, da se morda navsezadnjeg le kaj vžge v njih zaribanih glavah. Jugoslovanski socialistični klub ima ravno iste pravice do ekzistence kar kar vsako drugo politično ali pa podporno društvo. V klubu so sami značajni in izkušeni možje. Vsak član dobro premisli, kaj govor. Če pa gospodje z otročjem obnašanjem misljijo, da so v klubu sami frdamami ljudje, pa naj ne hodijo vanj, saj nikogar ne silimo naj pride, če sam ne vidi potrebe zato. Če bi kateri govornik priporočal hudodelstvo, tativno ali kaj podobnega, potem imajo morda pravico odvzeti dvoran. drugače pa ne. Mi nimamo nič proti temu, če hoče kdo kaj darovati za cerkev, zahtevamo pa isto svobodo za nas. Po čemur torej toliko obrekovanja napram socialističnemu klubu? Saj vendar nismo v Gabrju pod Gorjanci, ampak v enem ameriškem velemestu, kjer kapitalizem najhujše izkoršča svoje žrtve.

Nehajte torej z otročnjaki, sicer bom primoran govoriti kar z imeni iz obličja v obličje. Socialisti po celi svetu nimamo nič skrivnostnega. Kdor vidi v socialistih in socializmu bovbom, je samo znak, da se v zadnjih letih ni brigal za njegov razvoj, ki mimogrede rečeno, v zadnjih letih ni bil majhen.

Konečno pozdravljam vse sodrige in napredno misleče delavece širok Amerike!

Član social. kluba, št. 131.

Wasson, Ill.

Dragi urednik Proletarja: —

Kakor čitam iz dospisov, so nastopili za delo malo slabecji časi. Tudi pri nas ni bogekaj z delom. Pri nas je takozvani temperen okrožje in je pijača prepopovedana. Vendar se ječemo veden dobi. Ker ne izdajajo dovoljenja za prodajo pijač, mesto nima dovoljnih-dohodkov in da nadomestijo to gmotno zgubo, so se brihtne glavice v City Hall dovorile, da to nadomestite na drug način. Sezidali so ječo in nastavili strogega sodnika, tako, da vsacega zašije za najmanjši prestopek. Obsojenec mora iti ali v ječo ali pa plačati mastno globo. Tako sedaj pridno zasledujejo kršitelje postave in jih zapirajo ter kolektajo odkupnino. Prva dva jetnika sta bila Slovence, kar je provzročilo precej smeha in tudi aplavz mi izostal.

Tako rešujejo politikarji danas javne morale družabne probleme. Delavec, kdaj se bo zbudil in uvidel, kako brijejo norca s tebe! Čitaj in podpiraj delavsko časopisje, da boš, ko pride zopet volitve naokoli, volil svoje kandidate, ne pa da boš videl kandidate v sodčku pive, katero so ti svoječasno morda kupili, potem pa zato zapri, ker so te tako naučili.

Socialistični pozdrav!

Član S. D. P. Z. in amer. državljan.

Mariana, Pa.

Cenj. urednik urednik!

Prosim natisnite v našem prijubljene listu nekaj vrstic

Poročati imam nekaj o prosperiteti, ki je zadela našo naselbino. Tukajšnja Pittsburgh Coal Co. je pred časom ustanovila nekakšen denarni zavod, nekakšno hranilnico in posejilnico, kamor so delaveci nosili hraniti svoje groše. Pred kratkem so pa nenadoma ta zavod zaprl in kompanija je zaneseno tudi zaprla rove, tako da se delaveci delajo komaj en dan v tednu. Lahko si sedaj mislite kakšno razočarjanje vlada med tukajšnjimi delaveci, posebno tistimi, ki imajo kaj opravka z omenjeno posojilnico in hranilnico.

Pa bodo rekli eni: kapitalisti so krivi vsega tega. Je že res to, da so krivi v prvi vrsti kapitalisti, ampak tudi delaveci sami so sotkrivci, zlasti tisti, ki se ne brigajo za svoje razmere. Delavec morda čuti da je pod pritiskom teške roke kapitalizma, ali to hoče pozabit, morda potlačiti, ker je slišal iz ust kat. duhovnika, da mora biti ponižen in udan svojemu gospodarju. Morda v notranosti ne bo teško spoznati zmote, ki se nanaša na naše interese.

Naprej, v slogi je moč — v net slogi poraz!

lika med prvim in drugim je samo v tem, da nas eni izkorisčajo direktno — fizičnim potom, drugi pa skozi duševno plat. Rezultat je pa enotni: oboje vodi v duševno in fizično sužnost.

Ali je kaj čudnega, če se je zelo delavstvo zavedati in si ustvarja gospodarske in politične organizacije? Prav nič čudnega ni to. Delavec ima popolno pravico, da si sam pomaga iz svojega bednega položaja, zato ima možgane. — Precej velik koren za svoje pravice je že naredilo delavstvo, da si izboljša svoje stanje, a ne še dovolj, da zavladata njegova pravica. Vse preveč je še delavec, ki pozna svojih interesov in podpirajo ravno tisto, kar jima je v pogubu.

Delaveci, čitajmo Proletarca in socialistične knjige in potem nam ne bo teško spoznati zmote, ki se nanaša na naše interese.

Naprej, v slogi je moč — v net

slogi poraz!

Martin Podpečan.

Canonsburg, Pa.

Sodrug urednik:

Dne 19. januarja je v tukajšnji bližnji naselbini Houston zatisknil za vedno oči nad vse priljubljen rojak in sobrat Ivan Vehovec. Vzrok smrti je bil prehlad. Pojogni je bil več let zanosten v Midlandt rovu štev. 1., Pittsburgh Coal Co. Opravljaj je zidarska dela. Pred par meseci je pa dotična kompanija zaprla rov in s tem izprala njega in njegovih sedem otrok, nakar je bil primoran iskitati si dela v bližini Sygana. Toda že po par tednih je prišel domov, ker se je prehladi. Moral je v poletju, katere ni več zapustil. Pogreb pokojnika je bil 21. januarja. Pogreba so se udeležili društvo "Jutranja Zora", štev. 29., katerga član je bil in društvo Order of Owls in več njegovih osebnih prijateljev in znancev. Vsačko teh dveh društev je poklonilo pokojniku krasen venec.

Pokojnik je bil naprednega mišljena in delaven za našo stvar.

V njem izgubi delavstvo iskrešenega sohobejnika, ki se ni nikdar vstopil v stavo načeli, katere je zastopal.

Bodij mu lahka gruda! — Bratje, tako padajo druga za drugim naši tovariši in za čas nas to užlosti: toda ko vidimo pred seboj še toliko dela, ki ga imamo izvršiti, se vsa žalost izlije v eno samo harmonijo — v harmonijo dejave, ki vsebuje in nosi rojstvo svobode, jednakosti, in bratstva! Bratje, odkrimo se žrtvam in pojdim naprej!

Socialistični pozdrav vsem zavednim delavecem!

John Koklič.

Lloydell, Pa.

Cenjeni sodrug!

Prosim natisnite sledenje: — Ker

se društvo "Zavedni Slovenci"

št. 4 SDPZ. zaveda, da je treba

podpirati v boju se nahajajoče

bratev v Michiganu in Coloradi, so

tukajšnje podporne organizacije

na svojih sejah sklenile, da pri-

de dne 7. februarja t. l. ob 6. uri

zvečer veliko zavabo. Na zavabi

bodo tudi dobitki, vsed česar se

prosi tiste, ki bi vtegnili imeti

kašen predmet, da ga lahko po-

grešajo, naj ga prinešej seboj.

Vstopinja je 50c za moške, dame

ne plačajo vstopinja. Pivo prosto.

— Za obilen obisk se priporočajo podporne organizacije v

Lloydell.

Glede dela se tukaj še ne moremo pritožiti. Dela se vsak dan, zasluzek pa ni bogekaj. Edina naša tolažba in boljše upanje v bodočnost je naša Unija, katero smo si priborili že leta 1905. To je vzrok, da ne morejo kapitalisti pometati z nami, kakor bi radi, kakor pometata k delavskim delavci, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vrhu. Ker je isto noč zbolela Kuharjevna kralja in sta gospodar in gospodinja dejala eiganke, da napade bolezni vsake kvatre enkrat, kar povzroči coprine. Eiganke je bila starca 30. let in pristojna v Št. Lampret pri Zagorju od celjskega okrajnega glavarstva ima dovoljenje, da nastopa kot muzikantinja in pevka. Ona, eigan Brajdici in ujeni triletni otrok so prenočevali pred Božičem pri Kuharjevih na Stojanskem vr

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Inkorporirana 22 aprila 1909
v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
 Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91a, West Newton, Pa.
 Tajnik: ALOJZIJA BAVDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
 Pomočni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
 Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pomočni blagajnik: JOSIP MARINČIČ, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
 FRAN TOMAZIC, 2. nadzornik, Gary, Ind., Toleston, Sta., box 73.
 NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Crab st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORSEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
 JAKOB KOCJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
 ALJOZIJA KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4, box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 GLAVNI URAD v hiši št. 46 Main Street, Conemaugh, Pa.

POMOŽNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
 Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
 Zaman Fran, box 556, Conemaugh, Pa.
 Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
 Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
 Gabrenja Matija, 500 Broad Street, Johnstown, Pa.

Delegatje za združitveni sestanek dne 14 januarja 1914.
 Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa.

Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio.

Stefan Zabrič, box 227, Garrett, Pa.

Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno Glasilo: PROLETAREC, 2146 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Cenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošenji, pošljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošlja skozi pravilni, edino potom Poštini; Expressini; ali Bančnih denarnih saksaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slujaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kakršno pomankljivosti, naj to nemudoma nazočajo urad glavnega tajnika, da se v prihodnje popravi.

22 društev spadajočih k organizacijam, ki so tu zastopane. Vplivalo bi tudi tako, da je ugodno na naraščaj naprednega elementa v Clevelandu.

V dobitu posežejo br. Verderbar, Trošt in Potokar.

Brat Verderbar predlaga načrt, da se združimo, naj ostane inkorporacija v državi Illinois do skupne konvencije, potem pa naj se premesti, ako konvencija tako določi.

Brat Sitter predlaga, da naj se na tej konferenci nominira nekaj držav za prihodnje sedeže korporacije, odloči pa naj spoštno glasovanje.

Brat Sitter prijavlja poziv manjšine o stavljenem predlogu.

Brat Konda želi, da bi se med deželite ne stavile predlogov, ampak še le priporočiti.

Brat Konda želi, da se odloči, se li voli pripravljati odbor ali ne.

Brat Konda stavi predlog, da se debata o ležetvici. Sprejet.

Brat Verderbar poroča, da skoro vse države zahtevajo ležetvo National Praternal Congress. Država Illinois še ne zahteva te ležetvice, ali tako hočemo poslovati v državah, ki imenovano ležetvo zahtevajo, moramo jo pa sprejeti. Stari člani bodo pri tej ležetvi tako prizadeti. Priporoča, naj bi se v veljali smrtninski razredi sledče: \$150.00, \$600.00, \$1000.00 in 1500.00.

Predsednik Železnikar zaključi sejo ob 12 uri opoldne.

ČETRTA SEJA.

Predsednik Železnikar otvoril sejo ob 2. uri popoldne. Čita se imenik zborov. Navzači se vsi.

Sledi čitanje zapisnikov, ki se z nekaterimi popravki sprejme.

Prečita se vabilo "Jugosl. Soc. klub" št. 1 in dr. "Francisco Ferrer", št. 131 S. N. P. J. na prijateljski sestank, dne 20. jan. v F. Soukupovi dvoranji. Stavljeno in sprejet predlog, da se vabilo vzame na znanje in se po možnosti vdeleži sestanka.

Brat Pogorelec predlaga, naj bi se poslal brzjavni pozdrav od tu zbranih zastopnikov slov. podp. organizacij na konvencijo od United Mine Workers of America, ki se vrši v Indianapolis, Ind. Predlog sprejet soglasno.

Pozdrav se glasi:

Chicago, Ill.
 Convention of the United Mine
 Workers of America,
 Indianapolis, Ind.

Sirs and Brothers:

We, the representatives of six different Slovene Fraternal Organizations, representing over thirty thousand members, assembled in Unity Conference in Chicago, Ill., send you fraternal greetings, wishing you every success in all your undertaking for the betterment of the conditions of the working class, on the industrial field.

For the Conference:

Martin Železnikar, Chairman.

A. J. Terbovec, Secretary.

Besed do dr. Benko, ki je mnenje, naj se da članom pri eni združeni organizaciji prilika zavarovati se za tako visoko smrtnino, koliko znaša ista člana, ko so zavarovani pri več različnih organizacijah. Gleda starih članov je mnenje, da bi se jim je mogoče vsaj nekoliko olajšali prispevki.

Čitanje pisem. Društvo "Slovenski Prijatelj", št. 171 S. N. P. J. iz Marianna, Pa., želi konferenci najboljši uspeh in pozdravlja zborovalec. V tem smislu pisano je tudi pismo brata Paulenščeka iz Sharon, Pa. Se vzame na znanje.

Vname se debata, do katere svote in do katere starosti se sprejemajo člani v višji razred.

Brat Šare je mnenje, naj bi se sprejel, vsak član do 45. leta do najvišjega

razreda, zato bi se moral določiti pa gotov termin, n. pr. 60 ali 90 dni.

Brat Verderbar je mnenja, da bi se plačevanje asessmentov naredilo tako, da bi se vzel nekako srednjo pot, to je nekako sredino med datumom, ko je član pristopil v prvo organizacijo in onim, ko je pristopil v drugo in trajno. Debatarjajo še br. Sitter, Stefančič in Fritz.

Brat Konda meni, da članu, ki je zdaj n. pr. zavarovan za \$1600, se bo moral izdati pri združitvi nova polica za \$1600, ker sicer smo v protislovju z državnimi zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Konda povedarja, da kake srednje poti pri starosti ne smemo vzeti, ker to je v protislovju z zakoni.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Konda povedarja, da kake srednje poti pri starosti ne smemo vzeti, ker to je v protislovju z zakoni.

Brat Verderbar meni, že nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te srednje poti ne dovoli, potem nam ne preostaja druzega, kot da se vstopi v državni zakoni. V istem smislu govoriti tudi br. Miklaučič.

Brat Verderbar meni, da nam zakon te sred

PROLETAREC

LIST ZA INTERESNE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREJ.

Lastnik in izdajatelj:

Jugoslovanska delavska tiskovna družba
v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.60 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.60 za celo leto, \$1.26 za pol leta.

Oglas po dogovoru. Pri spremembah vivališča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugoslovenske socialiste v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je pošljati predsedniku družbe

Pr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by

South Slavic Workmen's Publishing Company
Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.60 a year, \$1.26 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS):

"PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

ŽRTVE KAPITALIZMA.

Drama iz proletarskega življenja. Spisal Rihard Köppel, predstavljana za Slovence.

OSEBE:

Janez Dobroč, gostilničar. Metka, njegova soproga. Jože, njen osemletni sin. Pavel izžemač, preje tovarnar zdaj stavbinski podjetnik.

Stari Gašper, pijanec. Miha Opeka

Jože Garač zidarji

Tone Priden

Lenka, soproga Mihe Opeke.

Ana Gornikova.

Policej.

Stavbinski delavci, otroci.

Drama se vrši v novem predmestju industrijskega mesta. Čas sedanji.

Scenerija.

(Navadno opremljena gostilna. Na levu pivo in vinotiče, steklenice, čaše itd. Spredaj mize in stoli na levo in desno. Na mizi od spredaj narezani hlebec in velik noč).

Prvi prizor.

Dobroč dela za vino in pivotičem; Metka briše mize.

Dobroč: (Gleda na uro). No, starca kaj je pa v kuhinji z jedjo? Kmalu bo napočil delopust... No, saj veš, da so naši stavbinski delavci precej lačni, ko odlože orodje iz rok in ne čakajo radi dolgo! Do sedaj so to naši edini gostje v tem okraju. Čakati bova moral še nekaj časa, da bova govorila, da nama dobro gre. No, kako je z jedjo?

Metka: Pazi, da bodo steklenice z žganjem tudi polne. Po njih bodo segli najprvo. Delavska grala so vedno suha in suha grla nečejo čakati. Brigaj se za pijačo in ne vtipkaj se v kuhinjo, ker je vse v redu. Naši gostje bodo imeli dobro postrežbo... Le čakaj malo, da pogledam v kuhinjo in ne brigaj se zame. (Odide na levo).

Dragi prizor.

Dobroč: Slaba je, slaba. Ako bi ne gradili toliko novih poslopij, kar mi daje opoldne in zvečer lep skupiček, bi lahko poginili lako in žeje, dasiravno je moja starca izvrstna kuharica in imam lepo zalogo steklenic z žganjem in polne sode piva in vina... Sam sebi moram tudi nekaj kupiti. (Nalije čašico žganja in izpije). Pošteni ljudje, a? Tako teče po grlu kakor olje. Ali kaj takega se dobi le pri poštemenu Dobroču, ki je krmar stare korenine, ki ne krsti svojih pijač... In ta Dobroč sem jaz! (Se potrka po prsih, gre k oknu in gleda na prost.) Hm, hm. Kako poslopja rastejo iz tal! Pred petimi, šestimi tednimi je bila še gola puščava. Zdaj je pa izrastlo že do dvajset hiš. Kakšne čudežne delata danes slovenski um in delavska pridnost! Ali najčudnejše je, (pokaže s prstom proti poslopju), da stvarniki teh čudežev prebivajo v zatohih luknjah, da so svoje pridnosti in sram nimajo druzega kot boren in mizerno življenje. (Se umakne od okna). Kje je danes vendor stari Gašper? Točno pride ob treh k napajališču. Zdaj bo pa kmalu štiri... Hm... Čuden človek — pijanec? Da, ali kakšen pijanec...

pijanec posebne vrste. Videl sem že marsikaterega pijančka. To je pijanec, do katerega ima človek neke posebne vrste spoštovanje, ker se za izgubljenim in razdejanem življenjem skriva sreča pretresujoča usoda... Hm, hm...

Stavbinski delavci, ki zahajajo sem, in ki so vsi socialisti, povarjajo vedno, da meščanska družba laže, ako pravi, da je revščina posledica pijančevanja. Vprav na robe je. V največ slučajih povzroči revščina, da človek postane pijanec. Na tem mora biti nekaj resnice. Vsaj pijanci, katere sem spoznal, odkar opravljam kršmarsko obrt, večinoma to potrdijo... Vsak je imel zgodovino revščine in bede za seboj, ki se je doigrala, predno je prikel za steklenico... In pri ubogemu Gašparju... so menda socialisti zadeli v črno... Vbogi siromak! Hm. Kaj neki hoče Miha Opeka, s tem, da moram s tem siromakom ravnat po posebnem receptu. Opeka je zelo inteligenčen delavec in zna več kot drugi delavci, ... no, gotovo ima vzroke za to. Ker vsaki dan plača preeej glažkov za starega Gašperja, je meni tudi všeč. Mogoče, da še kaj izvem.

Tretji prizor.

Dobroč in Jože.

Jože: (Priteče sprehan iz šole). Oče, oče! V Vodnikovi ulici sem videl starega Gašperja. Pomislite oče, pijan je, strašno pijan!

Dobroč: (Prime Jožeta za ušesa). Kaj praviš maloprične? Pijan je! Kdo k meni zahaja, ni pijan, temveč le pregloboko pogleda v glažek. Zapomni si to, zdaj pa izvrši svojo šolsko nalogo.

Jože: Da, da oče. (Odide).

Četrtni prizor.

Dobroč.

Dobroč: Ob tej uri je pijan! Tedaj mu je nekdo dal denar, ali je pa našel usmiljeno dušo. Dobro!... Potem prihram in svoje žganje in postavim pijahost starega Gašperja na račun Opeke!

Peti prizor.

Dobroč, Opeka, Garač in Priden. Zadnji trije vstopijo skupaj.

Opeka: Dober dan gospod Dobroč.

Garač: Dober dan gspud zatruljač.

Priden: Bog daj gspud jerušov tajni svetnik.

Dobroč: Dober dan gospodje. Garač in priden sta danes zelo dovitpna... Kaj pa želite.

Garač: Janežovec z rumom.

Priden: Plemenita šnopsarska dušica natoči tudi zame te vrste stup.

Opeka: Pridružim se svojim enjenim predgovornikoma. (Vsi se smejijo).

Dobroč: (Natoči žganje.) No, tako, tako gospodje. Kako je to, da ste danes že pred delopustom takoj?

Garač: Štirideset delavev je moral prej nehati, ker ni bilo materiala. Kamenje in opeko dobimo šele jutri. — (Porine svojo čašico naprej). Še en glažek, ... kako pogreje! Le natoči ga prijazni strije vsek šnopsarjev.

Priden: Meni tudi.

Opeka: Tudi mene ne pozabi.

Dobroč: (Natoči čašico). No, gospod Opeka, kaj sem že hotel reči. Moj fantič je ravnokar prišel iz šole in povedal, da je stari Gašper pijan.

Opeka: (Resno). Kaj pravite! Stalo nas je mnogo truda, da smo starega Gašperja pripravili do tege, da se je napisil le tukaj, da smo ga tako obvarovali pred zasmehovanjem mladine na ulici.

Dobroč: Mogoče je našel denar, ali pa naletel na dobrosrčno dušico.

Garač: Kmalu bo gotovo privabil v to le varno luko... Pusti ga, naj piše. Njega ne ozdravi nihče... Sploh ne razumem, da se toliko briga za tega starčka, ko si sam revež.

Priden: Tudi jaz tega ne razumem.

Opeka: (Smejhajce). Tovariški! Razumem, da sem nekoliko smeršen v ulogi poboljševalca in da sem jih radi tega že dobil pod nos. (Resno.) Na tem, kar me všeče k starcu je nekaj več, kakor da ga želim le poboljšati. Pa sedimo, ko bom pripovedal. (Vsi sedejo in Opeka nadaljuje po kratkem molku.) Znana mi je povest o slovenku, katerega je bogat lopov operšček, ki je hotel maževatno nad tem brevestnim lopovom — seveda

ne da bi dosegel svoj cilj, ga je pa pravica poslala za šest let v ječo. Njegovega otroka — dekle so oddali v sirotišnico, ko je mati izvršila samomor, katero je zapeljal ta lopov. To dekle, ko je prišla iz sirotišnice, so brezrsni ljudje suvali sestinte, dokler se ni omogožila. O očetu ni izvedela družga, da se klati po deželi, odkar je zapustil ječo in da je popolnoma propadel... Ljubi tovariši! Ta nesreča je pa oče moje žene!... Vidite prijatelji, da stari Gašper ni v nobenem stiku s tem resničnim dogodkom, vendor vidim na njegovem čelu v klešano njegovo lastno usodo. Zato skušam na ne-sreču popraviti, kar je meščanska družba zagrešila na očetu moje soprove. Gašper biva dva meseca tukaj. Kaj ga je sem privedlo, ne vemo, ker stari nerad govori. Zdi se mi, da mi zaupa. Zato sem se odločil, da sem mu tukaj preskrbel streho. Ako bi mu na-enkrat odtegnil žganje, bi ga umoril; zato ga moramo nadzorati pri vživanju žganja. Do sedaj se je stari obnašal dobro in pil je le tukaj. Hudo mi je prišredu, da je danes prelomil svojo oblubo. (Vstane). No, prijatelji sedaj razumete moje obnašanje.

Garač in Priden: (Vstaneta in seveda Opeki v roko.) Razumevaš!

Opeka: Oče Gašper, o katerem strahu pa govorite?

Gašper: O strahu, ki mori vaše žene in hčere; o strahu brutalne sile, ki Vas tepta z nogami, ki si da po vsakem zločinu pod kopljivih sodnikov venati glavo z vencem svetosti.

Opeka: Kakšen strah pa je to, ki ste ga videli vprav tukaj?

Gašper: Hodil okrog kot pošten meščan. Sedi ob nedeljah v cerkvi, kjer moli Boga, ker greši; član je moralnih društev in skrni revnih ljudi žene in hčere; sedi v zboru ljudske vlade in tepta ljudstvo v prah. To je človeški jastreb pokrit s perjem goloba.

To je človeški spremembeni brutalnost! — Ali kaj Vam je manj osebni strah. Sam bom poravnal račun z njim! — Dajte mi piti, zame je nevarno, ako sem trenzen.

Opeka: (Postavi steklenico in čašo pred starčka, ki si nalije in pije.) Tako je prav, stari. Pijte! — (Opeka in Priden zlepeta). Ah, kako greje! Za tega bo dal Opeka, ker bom starega pripeljal notri. (Odide).

Šesti prizor.

Gornikova, drugi, brez Garača.

Gornikova: (Drži steklenico v roki, stopi k vinotiču in govoriti hitro kakor klepetulja). Dober dan želim gospod Dobroč. Dajte mi pol litra rdečega. Moj starci pravi, da je žeje, denarja pa nima, da bi kupil kaj boljšega... Pa dobro merite, je rekel. Zadnjič ste slabu merili, je rekel. On vedno natranno meri, je rekel. Prav natranno ve, koliko čaš drži pol litra... Ali veste kaj novega?

Mario Maričko, to je moja hči... prav lepo dekle... je stavbinski podjetnik povabil za jutrajni večer v gledališče. Nagovoril jo je danes zjutraj, ko je šla mimo stavbišča. Kakašna čast za moje hčerko... Gospod stavbinski podjetnik sicer ni mlad, pa vendor lep mož. Ah, kako se moja Marička veseli, še bolj pa jaz. Mogoče je že oženi? Gospod Dobroč, potem lahko svoj stari jerež pridržite zase, potem homo pili le šampanje. No, kakšna čast in sreča za nas... revne ljudi!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo prvič!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo prvič!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo prvič!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo prvič!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo prvič!

Opeka: (Sarkastično.) Seveda velika čast. Pazite, da ne boste nekega dne pred besedo čast postavili črki "ne". Štiri meseci že gradimo tukaj in prvič je prišel gledati gospod Izžemač, kako napreduje delo na stavbiščih. Prišel je iz inozemstva, pa že hoče postaviti čast v hiši revnih ljudi. To izgleda zelo sumljivo. Mati Gornikova svetoval bi vam rad, da ne dovolite Marički oditi s tem finim gospodom v gledališko komedijo; mogoče se spremeni v življensko tragedijo! To ne bi bilo pr

CELOLETNI RACUN PROLETARCA

od 1. jan. do 31. dec. 1913.

DOHODKI

Prenos iz leta 1912.....	\$1,164.60
Naročnina.....	4,077.26
Oglasni.....	1,061.57
Obvezna nota.....	422.25
Majniška izdaja 1913.....	251.05
Koledarji 1913.....	220.20
Tiskovine.....	131.41
Knjige in brošure.....	117.94
Naročila v "bundih".....	113.82
Tiskovni fond.....	303.84
Klub štev. 1.....	216.86
Erjavec fond.....	154.60
Podpora za Michiganske štrajkarje.....	413.15
Podpora za Colorado-ske štrajkarje.....	36.07
Podpora za štrajk v Pattersonu, N. J.....	1.25
Podpora za štrajk v Little Falls.....	6.30
Podpora za štrajk v W. Virginiji.....	2.25
Agitatoričen fond Slov. sec. J. S. Z.....	5.00
Agitatoričen fond za posiljanje literature met Michigan-ske štrajkarje.....	110.97
Zavetnički.....	16.20
Stenovec.....	11.25
J. Brimsek.....	1.00
Gumac fond.....	1.00
Stranka v starem kraju.....	1.40
F. Julius.....	9.00
Naročnina za tuje liste in knjige.....	7.60
J. B. Mihelich.....	6.25
Obračun F. Podboja.....	8.45
Kredit.....	27.29
Poština.....	13.27
Razno.....	1.76
Vozne stroške za Minnesota.....	20.00
Klišči.....	3.00
Podpora listu.....	11.65
Darije.....	45.00
Obreš.....	6.73
Skupni dohodki.....	\$8,997.64

IZDATKI.

Tiskarni.....	\$3,794.46
Plače.....	1,556.60
Provizija na naročnini.....	469.37
Provizija na oglasih.....	122.76
Provizija na knjigah.....	4.78
Honorari.....	75.00
Second class mail.....	209.92
Poština.....	135.91
Stanarina.....	37.00
Klišči.....	55.83
Naročnina za liste.....	4.50
Izmena čekov.....	4.80
Uradne potrebščine (typewriter, stoli in pisalna miza).....	96.98
Razno.....	3.50
Premog in piša.....	8.72
Telegram in telefon.....	4.24
Vozne in dnevne.....	44.55
Selitev.....	5.25
Del. Tisk. družbi za koledarje	211.10
Stroški pri koledarju.....	4.08
Kar fares.....	1.60
Davki.....	1.00
Za knjige Mati.....	35.50
Knjige.....	1.00
Expres.....	7.30
Kredit.....	44.59
Klub štev. 1.....	216.86
Obračun F. Podboja 1912 in 1913.....	22.91
Naročnina za tuje liste in knjige.....	7.60
Vozne stroške za Minnesota.....	20.00
Gumac fond.....	.50
Podpora za štrajk v Pattersonu, N. J.....	1.25
Podpora za štrajk v Little Falls, N. J.....	6.30
F. Julius.....	9.00
Zavetnički.....	10.20
Stenovec.....	12.14
J. B. Mihelich.....	6.25
West. Fed. of Miners.....	200.00
Erjavec e/o Matko.....	100.00
Za literaturo za Michiganske štrajkarje.....	110.97
Skupni izdatki.....	\$7,664.37
Skupni dohodki.....	\$8,997.64
Skupni izdatki.....	7,664.37

V blagajni dne 31.

decembra 1913 ..\$1,333.27

IMETEK.

Poštne marke.....	\$ 10.00
V blagajni dne 31. dec. 1913 ..	1,333.27
Oprava in pohištvo.....	80.00
Tiskovine.....	5.00
Računi za oglase.....	261.31
Računi zastopnikov.....	48.18
Računi za knjige.....	4.60
Razni računi.....	6.52
Knjige in brošure v zalogi.....	549.02
Naročnina.....	536.12
Skupaj.....	\$2,833.42

DOLG.

Slovenski sekciji J. S. Z. za knjige	\$ 332.00
Slovenski sekciji J. S. Z. za agitatoričen fond.....	5.00
Jugosl. soc. klubu štev. I za knjige	24.33
204 prodanih delnic po \$10.00.....	2,040.00
Obveznosti napram naročnikom Narodni tiskarni za tisk za mesec december 1913.....	1,329.08
Tiskovni fond.....	393.00
Erjavec fond.....	303.84
Michigan štrajk fond.....	54.60
Colorado štrajk fond.....	213.15
Razni fondi.....	36.07
Razni dolgovi.....	2.75
Skupaj.....	\$4,750.70
Imetek	\$2,833.42
Dolg	4,750.70
Primanjkljaj	\$1,917.28

Dne 30. dec. 1913 je bilo 1861 plačnih naročnikov, 1696 neplačanih naročnik, 51 zamen, 30 za oglase, 4 soc. organizacijam, 735 za michiganske štrajkarje, 79 S. D. P. Z. Skupaj 4, 456 iztisov lista se je potrebovalo dne 30. dec. 1913.

Denar na banki American State Bank, check acc..... \$ 675.21

Denar na banki Kaspar State Bank, sav. acc..... 431.62

Denar na banki American State Bank, sav. acc..... 229.21

Denar na roki upravitelja..... 87.23

Denar na roki blagajnika..... 10.00

Nevrnen check od E. Matko..... \$1,433.27

Skupaj .....

Joseph Zavertnik, Jr., auditor.

I, Joseph Zavertnik, Jr., a resident of No. 2821 So. Crawford Ave., City of Chicago, State of Illinois, do solemnly affirm that I have carefully examined

the accounts of Proletarci from Jan. 1, 1913, up to Dec. 31, 1913, and that the above statement of the accounts is a correct one to my best knowledge and belief according to the evidence submitted in the business books of Proletarci.

Joseph Zavertnik, Jr.
Swore to and subscribed before me, this 24th day of January 1914 in the City of Chicago, County of Cook, State of Illinois.

Frank Krze, Notary Public.

Eni naročniki so dobili pozivnico, naj poravnajo zaostalo naročino, med tem so pa že poravnali in sedaj se hudejo, zakaj se jih tirja. Kdor je naročino poravnal, naj se vsled tega poziva ne vzemirja, ampak naj ga smatra slučajno nastalega, ker sta se poziv in money order križala. Pri tolikih naročnikih drugače ni moogoče. Kdor je list plačal, pa zapiže da ni premenjena številka na njegovem naslovu, naj to takoj poroča upravištvu.

Stranka

Tiskovni fond.

Zadnji izkaz št. 333	\$329.29
John Vukonič	25
J. Turk	50
Frank Razem	25
Skupaj do 31. jan.	\$330.29

Fond za Mich. štrajkarje.

Zadnji izkaz št. 333	\$262.91
Ant. Peehar	5.00
Skupaj do 31. jan. 1914	\$267.91

Agit. fond za posiljanje Proletarca mich. štrajkarjem.

Jugosl. soc. klub št. 1, Chicago	\$10.00
700 izstisov št. 334	7.00
Primanjkljaj 27. jan.	78.32
Skupaj	\$85.32
Današnje pokritje	10.00
Primanjkljaj dne 3. feb.	\$75.32

Youngstown, Ohio.

Poziv na konferenčni sestanek ki se vrši dne 8. februarja t. l. ob 1. uri popoldne na 1403 E. 55. Street, Cleveland, Ohio.

Vse organizacije, ki se niso niznile svoj vstop v konferenco, so pozivljajo, da to ob tej priliki store in vpoštejo na to konferenco svojega tajnika. Na dnevnem redu so zelo važne stvari in je vsed tega je prisotnost vseh tajnikov jugoslov. socialističnih organizacij v državi Ohio, nujna!

Jos. Šestok, tajnik konference, 58 Sycamore Str.

Chisholm, Minn.

Naznanje!

Članom jugosl. socialističnega udruženja št. 22 v Chisholm, Minn., naznanjam, da se vrši dne 8. februarja ob 8 uri zvečer seja kluba, in sicer v Fr. Medvedovi dvorani (up stairs).

Sodruži, vdeležite se vsi, do zadnjega te važne seje. Na dnevnem redu je mnogo važnih točk. Povabite na sejo tudi svoje znanice in prijatelje. Te dni smo bili zopet na delu in zbrali za podporo štrajkujočih rudarjev v Michiganu \$163.60. Sveta je že odposlana Ernst Millsu, blagajniškiemu W. F. M.

S pozdravom, M. Maurin, taj.

Pittsburgh, Pa.

Jugosl. soc. klub, štev. 131, je za leto 1914 izvolil slediči odbor:

Tajnik: Blaž Novak, 6568 Rowan Ave. E. E.

Organizator: Frank Hrovat, 5160 Natrona Alley.

Blagajnik: Frank Alič, 7040 Hermitage St. E. E.

Knjižničar: Joe Varoga.

Delegatom v county cimmittee: Bartol Fiorentin in Ant. Horvat. Mesečne odborove seje se v bočno obdržujejo v poljski dvorani štev. 4514 Plummer St.

Prihodnja seja se vrši dne 8. feb. t. l. ob 9. uri zjutraj.

Vsi zavedni delavce ve, da ostanemo tlačani kapital

Mich. štrajk.

(Nadaljevanje s prve strani.)

rudniku Baltic je zadnjo soboto ubilo dva finska izdajalec in poleg teh je zadobil teške telesne poškodbe tudi slovenski skeb Mike Lašič. To ti je zdaj plačilo, nesramni izdajalec, ki si šel v skebštvo klub temu, da imaš 15 do 20 tisočakov, kakor se baš. Ali ti je bilo treba skebit? Ali si bil tako potreben judeževih grošev, ko si tako bogat? Ali res nisi imel kaj jesti? Skebal si zato, ker si hotel nam štrajkarjem nagađati in pomagati kapitalistom, da uničijo stavko in zdaj si plačan. Njegov brat Jos Lašič tudi ni mogel gledati svojih tisočakov, da se ne bi nekaj časa množili in postal je skeb. Le počakaj, izdajalec, mogoče se boš tudi ti še kesal!

Rev. Rihter iz Atlantica plačuje vožnjo skebom. Nič boljši ni slovenski duhoven Režek, kateri pase irske ovce v Houghtonu. Režek nima drugega dela kakor da zabavlja čez štrajkarje. Dne 30. julija m. l. nas je Režek obiskal v zaporih, kamor so nas brez povopa stlačili oboroženi hlapci kapitalizma in pozdravil nas je s temi lepimi besedami: "Magarc, što ste učinili?" Misil je namreč, da smo vsi Hrvati. Odgovoril sem, da nismo niti storili in da smo zaprti zato, ker smo na štrajku. Nato me vpraša koliko nas je Slovencev in odgovoril sem: dva. Takoj drugi dan je dal v angleški časopis, da sva dva "Austrijance" v zaporni. Ali ni duhoven Režek lep, izobražen rojak? Potem takem je tudi on "Austrijane" če smo mi! Taki so naši dragi "višji" rojaci! In pa učitelji 'ljubzeni do bližnjega'! Sram jih bilo!

Pozdrav vsem štrajkarjem, vam skebje in pa duhovni a la Režek, ki vam je dolar bog — pa prezir in zaničevanje!

Štrajkar.

ZA ŽEZLO IN KRONO.

Sofija, 5. januarja.

Radoslavov je zopet imenovan za ministrskega predsednika. Njegova stranka nima večine v sobranju, kljub temu si car Ferdinand ni znal pomagati drugače, kakor da mu je vnovič izročil vodstvo političnih poslov. Radoslavov, ki ni pričakoval nič drugače, ker ni en trenotek resno misil na demisijo, je sprejel po-

ziv in upa, da se mu vladanje posreči.

Z ozirom na razmerje strank v sobranju se zdi to nemogoče. Število vseh poslancev je 204; od teh jih ima vladna stranka le 95. Tako se normalno seveda ne more vladati. Zato je odpela vladu že pred sastankom sobranja veliko trgovino in iskala podporo pri opozicionalnih strankah, tudi pri socialistih. Tukaj je dobila takoj jasen odgovor; obe socialistični stranki sta kategorično odklonili vsako paktiranje. Tudi kmečka zveza trdi, da je trkala vladu zman na njena vrata. Če jeto popolnoma resnično, pokaže pa še bodočnost. Nikakor namreč nočenje utišniti glasovi, da so kmečki poslanci obljudili Radoslavov na tihem nekakšno dobrohotno nevtralnost, tako da ga pač ne bodo podpirali, pa tudi ne ovirali.

Če je na tem kaj resnice, tedaj je načrt ministrskega predsednika razumljiv. Predsedništvo v sobranju je vladu dobila, ker se za to volitev ni posrečila zveza opozicionalnih strank. Zdaj gre ministrstvu za to, če se bo moglo držati nekoliko tednov nad vodo. Največja nevarnost mu grozi v začetku. Rešiti bo treba nekaterе manjše preloge, posebno pa proračun. Ako ostane opozicija opozicionalna, ne dobi vladu večine za proračun in je izgubljena. Potem lahko Radoslavov še enkrat demisionira, pa ne za šalo, Ferdinand pa naj tedaj gleda, kako pride iz zagate. Če pa pomaga kmečki poslanci, bodisi da glesujejo, tedaj je vlad za enkrat rešena; potem se odgori sobranje, v osvojenih krajih se pa čimprej razpišejo volitve.

Tam upa vlad na kakšnih dvajset mandatov, s katerimi bi dobila v sobranju večino. Mogoče, da se vjema ta račun. Pridobljeni kraji so bili doslej pod turško upravo. Četudi je Turčija dobila ustavo, se vendar ondano prebivalstvo nikakor ni privadiло ustavnemu življenju, ker ga niso mladoturki politično prav nič vzgajali, ampak so le nadomestili Abdul Hamidov absolutizem z absolutizmom svoje stranke. Naše politične in parlamentarne razmere so temu prebivalstvu, ki je tudi narodnostno zelo pomešano, popolnoma tuje. V kratkem času, odkar pripada Bolgarski, se med njim ni moglo razviti novo strankino življenje. Kakor so ga pod Turčijo mladoturki gonili volitvam, tako se bo sedaj dalo gnati od bolgarske vlade.

Za opozicijo bi bilo torej vprašanje, če zna izrabiti sedanjo dobo, preden pride vladu do sepe. Ako dobi iz onih krajov večino, je korupcija rešena. Zdaj jo je še mogoče pozvati na odgovornost; ako se zamudi ta čas, dej si ne oddalne le Radoslavov, ampak še bolj Ferdinand. Zakaj tedaj lahko potlači proces proti Geščovu, Savovu in tovarišem, ki bi bili obenem procesi zoper kralja. In tedaj sме upati Ferdinand, da se bo nadaljevala politika, katero je vpeljal na Dunaju, ko se je objemal z avstrijskim grofom Berchtoldom.

Vendar pa so vti upi slabo utemeljeni. V najboljšem slučaju se reši ta politika za nekaj časa. Veliki socialistični uspehi zadnjih volitev niso bili slučajni. On so pravi izraz ljudskega mišljenja. Če bi se danes volitve ponovile, bi bile socialistične zmage še večje. Klic "Dol z monarhijo Živila republika!" ki je v sobranju zadonil iz socialističnih vrst, je našel sodnev po vsej deželi. Ferdinand sam dobro sihi, da igra za krono in žele. Zato išče podpore v tujini. Kakor jo je mekdaj iskal pri peturburskem carju, tako berači zdaj zanj pri Berchtoldu. Ali kadar zapiha ljudski vihar, ga ne reši nobena tujih.

OJ. ALBANIJA!

Medtem, ko princ Wied, od grofa Berchtolda priporočeni in od velesl v božjem imenu potrejni kandidat za prestol albanske kneževine še vedno čaka, kaj da bo z njegovim osemdesetmilionskim posojilom, brez katerega ne nese svojega življenja v Valonu, so armavtska plemena pokazala Evropi osle, pa so si izbrali svojega posebnega kneza. Da bi dežela, ki je po veliki večini mahomedanska, dobila krščanskega kneza, je za islamsko-armavtski ponez prehudo. Gospodje Albanci imajo radi Avstrijo, imajo radi Italijo, kadar jim dajeta dežarja, njih princev pa nočeo jemajti kristijanom, ampak si že rajši izposodijo kneza iz Carigrada. Nemara so Arnavti nekaj zamudili. Če hočejo na vsak način mahomedane na svojem tronu, bi bili lahko vprašali gospoda Wieda, če ne bi nemara on prestopil na prerokovo vero. Kaj se vse ne stori za krono! Koliko ver se je že zamenjalo za tako eno! In velesilam bi bili Skipetari prihranili sitnost. Posebno pa se bi bili spravili našega ljubega

Ferdinanda na kakiših dvajset mandatov, s katerimi bi dobila v sobranju večino. Mogoče, da se vjema ta račun. Pridobljeni kraji so bili doslej pod turško upravo. Četudi je Turčija dobila ustavo, se vendar ondano prebivalstvo nikakor ni privadiло ustavnemu življenju, ker ga niso mladoturki politično prav nič vzgajali, ampak so le nadomestili Abdul Hamidov absolutizem z absolutizmom svoje stranke. Naše politične in parlamentarne razmere so temu prebivalstvu, ki je tudi narodnostno zelo pomešano, popolnoma tuje. V kratkem času, odkar pripada Bolgarski, se med njim ni moglo razviti novo strankino življenje. Kakor so ga pod Turčijo mladoturki gonili volitvam, tako se bo sedaj dalo gnati od bolgarske vlade.

Medtem, ko princ Wied, od grofa Berchtolda priporočeni in od velesl v božjem imenu potrejni kandidat za prestol albanske kneževine še vedno čaka, kaj da bo z njegovim osemdesetmilionskim posojilom, brez katerega ne nese svojega življenja v Valonu, so armavtska plemena pokazala Evropi osle, pa so si izbrali svojega posebnega kneza. Da bi dežela, ki je po veliki večini mahomedanska, dobila krščanskega kneza, je za islamsko-armavtski ponez prehudo. Gospodje Albanci imajo radi Avstrijo, imajo radi Italijo, kadar jim dajeta dežarja, njih princev pa nočeo jemajti kristijanom, ampak si že rajši izposodijo kneza iz Carigrada. Nemara so Arnavti nekaj zamudili. Če hočejo na vsak način mahomedane na svojem tronu, bi bili lahko vprašali gospoda Wieda, če ne bi nemara on prestopil na prerokovo vero. Kaj se vse ne stori za krono! Koliko ver se je že zamenjalo za tako eno! In velesilam bi bili Skipetari prihranili sitnost. Posebno pa se bi bili spravili našega ljubega

Ferdinanda na kakiših dvajset mandatov, s katerimi bi dobila v sobranju večino. Mogoče, da se vjema ta račun. Pridobljeni kraji so bili doslej pod turško upravo. Četudi je Turčija dobila ustavo, se vendar ondano prebivalstvo nikakor ni privadiло ustavnemu življenju, ker ga niso mladoturki politično prav nič vzgajali, ampak so le nadomestili Abdul Hamidov absolutizem z absolutizmom svoje stranke. Naše politične in parlamentarne razmere so temu prebivalstvu, ki je tudi narodnostno zelo pomešano, popolnoma tuje. V kratkem času, odkar pripada Bolgarski, se med njim ni moglo razviti novo strankino življenje. Kakor so ga pod Turčijo mladoturki gonili volitvam, tako se bo sedaj dalo gnati od bolgarske vlade.

Tri mesečni račun Avstrijsko-Slovenskega Bolniško Podpornega Društva v Frontenac, Kans.

OD 30. SEPTEMBRA DO 31. DECEMBRA 1913.

DOHODKI

KRAJ DRUŠTVA	Število društva	Vstop- nilna	Meseč- nina	Zenski asocij.	Konven- čni prispevki	Razni dehdki	Plaćani dog	Skupni dehdki	Isplačane smernice	Bolniške podpore	Razni indikati	Skupni indikati	Poslanico na centralo	Ode. upr. dopl. bol. ped.	Društ. dolguje	Število članov	Število članov
Frontenac, Kans.	1	\$ 421.15	\$ 59.50	\$ 48.00	—	\$ 3.00	\$ 531.75	\$ 300.00	\$ 262.50	\$ —	\$ 62.50	\$ 226.25	\$ —	\$ —	\$ 115	\$ 80	\$ 80
Chicopee, Kans.	2	95.00	14.50	11.50	15.00	.50	136.50	—	15.00	.67	15.67	120.83	—	—	26	20	20
Newburg, Kans.	3	4.00	122.50	9.25	15.00	—	150.75	—	146.00	.26	146.26	32.24	27.25	—	35	12	12
Mineral, Kans.	4	3.00	458.50	59.25	62.25	—	583.00	262.25	308.50	.75	571.50	273.50	25	—	120	77	77
Weir, Kans.	5	—	420.00	44.75	57.00	—	521.75	150.00	624.00	.53	774.53	104.22	174.50	—	38	20	20
Yale, Kans.	6	—	150.00	23.50	18.50	—	192.00	—	122.00	1.15	123.15	112.75	43.90	—	40	32	32
Curaville, Kans.	7	—	147.50	19.75	18.75	—	186.00	—	100.50	.65	110.15	75.85	—	—	41	27	27
Fleming, Kans.	8	—	105.00	9.00	13.00	—	127.00	—	31.50	.45	31.95	95.05	—	—	28	12	12
Radley, Kans.	9	4.00	203.75	24.25	25.50	—	257.50	—	104.00	.59	104.59	152.91	—	—	54	32	32
Jenny Lind, Ark.	10	9.00	258.75	30.25	32.50	—	330.50	—	280.00	.35	280.35	83.65	30.00	—	70	41	41
Breezy Hill, Kans.	11	—	361.25	38.00	44.25	—	443.50	—	405.00	—	405.00	74.75	36.25	—	95	50	50
Cherokee, Kans.	12	1.00	90.00	11.00	6.25	—	108.25	—	93.00	.15	93.15	62.85	47.75	—	24	14	14
Adamson, Okla.	13	6.00	148.75	5.00	19.50	—	179.25	100.00	75.50	.50	176.00	103.00	—	25	42	7	7
Maynard, Ohio.	14	4.00	106.25	8.75	14.00	—	133.00	190.45	55.00	.43	245.88	77.37	—	—	29	12	12
Pittsburg, Kans.	15	—	61.25	11.50	5.75	—	78.50	—	27.00	.30	31.20	—	—	—	16	15	15
Franklin, Kans.	16	3.00	297.50	36.50	34.00	30	371.30	—	293.00	2.03	295.03	76.27	—	—	81	48	48
Carey, Iowa	17	—	106.25	11.25	14.00	3.15	134.65	—	18.00	.51	18.51	116.14	—	—	28	15	15
Winter Quarters, Utah	18	8.00	149.00	6.50	19.00	—	188.00	—	111.00	.55	111.55	72.95	3.50	—	37	9	9
Black Diamond, Wash.	19																

Poročila o prodanih delnicah J.D.T.D.

Upon the request of the stockholders of Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba assembled at the annual stockholders meeting Jan. 13, 1914 at Aver's Av. & 26th Str., Chicago, Ill., I have examined the stock certificate book and found that only the following are bona fide stockholders of the said corporation and that their stock certificates are fully paid and non assessable:

Stock cert. No.	No. of shares
B 1, Slovenska sekcija J. S. Z.	31
30 shares as payment for the Monthly paper Proletarec	
1 Donated by Jos. Ječmenjak, paid Nov. 1, 1907 \$10.00.	
B 2, Jugoslov. socialist. klub št. 4	1
Cash payment July 22, 1908 \$10.00.	
B 3, Jugoslov. socialist. klub št. 1	6
Cash payments: April 5th 1908 \$50.00, Nov. 1, 1907 \$10.00.	
B 4, Jugoslov. socialist. klub Proletarska, Trustee Jugoslov. socialist. klub št. 1	2
Cash payment July 24th 1908 \$20.00.	
B 5, Jak Anžiček	3
Cash payments: Jan. 12, 1908 \$10.00, April 28th 1908 \$10.00, Nov. 26th 1908 \$10.00.	
B 6, Frank Podlipce	4
Cash payments: Nov. 1st 1907 \$10.00, April 15th 1908 \$20.00, Nov. 11th 1908 \$10.00.	
B 7, Frank Petrich	2
Cash payment Dec. 11th 1907 \$10.00, April 15th 1908 \$10.00.	
B 8, John Stonich	2
Cash payments: Feb. 4th 1908 \$10.00, April 23rd 1908 \$10.00.	
B 9, Joe Pavlovič	1
Cash payment May 5th 1908 \$10.00.	
B 10, Frank Pavlovič	1
Cash payment Dec. 6th 1907 \$10.00.	
B 11, Mary Jesih	1
Cash payment April 15th 1908 \$10.00.	
B 12, Ignatz Zlembberger	1
Cash payment Dec. 6th 1907 \$10.00.	
B 13, Jos. Bratkovich	1
Cash payment Nov. 17th 1907 \$10.00.	
B 14, Jos. Zavertnik star.	1
Cash payment Oct. 8th 1908 \$10.00.	
B 15, Mihail Podboj	1
Cash payment May 5th 1908 \$10.00.	
B 16, Frank Podboj	2
Cash payments: Dec. 3rd 1907 \$10.00, May 18th 1908 \$10.00.	
B 17, Valentin Potisek	1
Cash payment Nov. 15th 1907 \$10.00.	
B 18, Stefan Zabrič	1
Cash payment Dec. 6th 1907 \$10.00.	
B 19, John Bukovec	1
Cash payment Nov. 26th 1908 \$10.00.	
B 20, Mat Tušek	1
Cash payment Nov. 30th 1907 \$10.00.	
B 21, Frank Janežič	1
Cash payment June 4th 1910 \$10.00.	
B 22, John Glavič	1
Cash payment Dec. 6th 1907 \$10.00.	
B 23, Mat Stihauer	1
Cash payment Nov. 32nd 1907 \$10.00.	
B 24, Frank Krže	2
Cash payment July 16th 1908 \$20.00.	
B 25, Joe Jereb	2
Cash payments: Feb. 16th 1908 \$10.00, April 21st 1910 \$10.00.	
B 26, Izidor Straub	1
Cash payment Jan. 23rd 1908 \$10.00.	
B 27, John Petrich	1
Cash payment Nov. 23rd 1908 \$10.00.	
B 28, Ant. Jelovčan	1
Cash payment May 15th 1908 \$10.00.	
B 29, Jos. Durnač	1
Cash payment Nov. 30th 1907 \$10.00.	
B 30, Jugoslov. Soc. klub št. 2	1
Cash payment Dec. 6th 1907 \$10.00.	
B 31, Josip Jesih	1
Cash payment Nov. 22nd 1907 \$10.00.	
B 32, And. Poravne	1
Cash payment Nov. 10th 1908 \$10.00.	
B 33, Jug. Soc. klub št. 1	2
Cash payments: Dec. 3rd 1910 \$10.00, 1908 \$10.00.	
B 34, Jug. Soc. klub št. 5	8
Cash payments: Nov. 1st 1907 \$50.00, Dec. 5th 1907 \$10.00, Aug. 26th 1908 \$20.00.	
B 35, Jug. Soc. klub št. 7, Trustee Jug. Soc. klub št. 1	1
Cash payment Dec. 17th 1910 \$10.00.	
B 36, Jos. More	1
Cash payment Nov. 1st 1907 \$10.00.	
B 37, John Molek	2
Cash payment Jan. 23rd 1908 \$10.00 for one share, stockholders assembled Dec. 17th, 1910, acknowledged that the corporation owed to him \$10 on wages of 1908 and that they be paid by a stock certificate; it was issued Dec. 28th, 1910.	5
B 38, Jugoslov. Soc. klub št. 1.	1
Cash payment of \$50.00 made during 1911 from various entertainments during the Year.	
B 39, Jugoslov. Socialist. klub št. 37	1
Cash payment Jan. 2nd 1912 \$10.00.	
B 40, Slovenska sekcija Jugosl. socialist. zveze	100
Cash payment Oct. 5th 1912 \$1000.00.	

Additional 11 shares have been partial paid for and they have not been issued to the person on account of not having met all the conditions required by the said corporation.

I, Jos. Zavertnik Jr., a resident of No. 2821 So. Crawford Ave., City of Chicago, State of Illinois, do solemnly affirm that I have carefully examined the stock certificate books and the accounts of stockholders of said stock certificates and that the above statement of bona fide stockholder is correct one to my best knowledge and belief according to evidence submitted in the books of the corporation.

Joseph Zavertnik Jr.

Sworn to and subscribed before me this 24 day of January 1914 in the City of Chicago, County of Cook, State of Illinois,

Frank Krže.

Notary Public.

P. S. — Dd 250 delnic J. D. T. D. ima slovenska sekcija 131 deležev, jugoslov. soc. klub 27 in privatne osebe 40 deležev. Slovenska sekcija in klub J. S. Z. imajo torej 63.2% deležev, privatne osebe pa le 16%.

SOLNCE JETNIKOV.

Maksim Gorkij.

(Dalje.)

Samo . . . Še dolgo, ko je od nje — se prijetno razgovarjam o nej — govorimo eno in isto, kar smo govorili včeraj in že prej, ker je ona in mi in vse okolo nas prav takšno, kakoršno je bilo včeraj in prej . . . Prav hudo in mučno je, ačko živi in se okolo njega nič ne izpremeni, in če mu to ne ubije duše, tedaj mu postaja, čim dalje živi, nepremičnost njegove okolice tem mučenja . . . O ženskah smo govorili vedno tako, da je bilo nam samim včasih zoprnno poslušati naše robate, nesramne kvante. In to tudi razumljivo, zakaj ženske, katere smo poznali,

niso bile vredne drugačnih besed. Ali o Tanji nismo govorili nikoli grdo; nihče od nas se ni upal, da bi se je dotaknil le z roko in nikdar ni slišala iz naših ust sirove besede. Mogoče je bilo to zaradi tega, ker ni nikdar dolgo ostajala pri nas; hitro se je prikazala pred našimi očmi, kakor zvezda; ki pada z neba, in je hitro izginila. Ali morda zato, ker je bila majhna in lepa, in lepotu vzbujala tudi v sirovih ljudev spoštovanje. In še zraditega — čeprav nas je naše prisilno delo napravilo tope vole, smo ostali le ljudje in nismo mogli živeti, kakor drugi ljudje tudi ne, da ne bi nekaj častili, najsibro že kar hoče. Boljšega od nje nismo imeli in nihče razen nje nas ni o-

Konec prihodnjic.

Ali si je že vaša organizacija naročila 100 intisov "Socialistične knjižnice", katere bodete razdelili med nezavedene tovarishe na prihodnji veselici. — Ako tega niste storili, skrbite, da se to zgoditi.

Dolžnost vsakega socialista je, podpirati svoje časopisje. Agitirajte za "Proletarca". Pridobite mu nove naročnike.

(Adv.)

Pljučne bolezni

je ime naše male knjižice, katera je ovita okoli vsake steklenice, v katere je

Severov Balzam za pljuča

—(Severa's Balsam for Lungs)

Opisuje razna oboljenja, kakor kašelj, vnetje sapnika, prehlad, hripavost, oslovski kašelj in druge bolezni, pri katerih se je izkazalo to zdravilo zanesljivo in izborni. Knjižico pošljamo tudi zastonj na zahtevanje. Cena zdravila je 25 in 50 centov.

Severove TAB - LAX Sladkorno odvajalo Prijetno za otroke Dobro tudi za odrasle 10 in 25c

Severova zdravila so naprodaj v vseh lekarnah. Zahtevajte samo Severova. Ne vzemite nadomestitev. Ako jih ne morete dobiti, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

Vse v list spadajoče oglase, narodila za tiskovine, objave, dñe id, naj se pošlje direktno nam, ne pa glavnemu tajniku, ki ima s tem samo nepotrebne sitnosti!

Ur. in upr.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Edzrnik za notranje bolezni in ranecolnik. Zdravniška priskava brezplačno — piščati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 po pol.; ed 7 do 9 zvečer. Izven Chicago dve balziki naj pišejo slovenko.

ANTON MLADIČ moderna gostilna. Točki pilsensko pivo in vina. Keglišče. Tel. Canal 4134 2348 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

JOS. A. FISHER Buffet. Ime za napravljeni vsekovrstno pivo vino, smedke, i. t. d.

Izvrstni pivter na ekspresie. 3780 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 1761.

SLOVENSKI SALOON LOUIS BEWITZ, 198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.

Izborna pijača, izvrstna posrežba. Vsakdo uljudno sprejet.

Ako želite slovenske gramofonske plošče, Columbia gramofone zlatnino in srebrnino, obrnite se na nas!

A. J. TERBOVEC & CO. P. O. Box 25, Denver, Colo.

JOE POLOVICH do danes najmodernejsi Krojác dela oblike finih krojev po zelo zmerih cenah. Oblike zlikra takoj sproti med tem, ko vi čakate.

3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB URAR Naselniška družba "Ilirija". Naznajamo vsem onim, ki se zanimajo za farme, da smo prevezli večji del sveta v Lincoln County v bližini industrijskega mesta Merrill, kakor tudi po nekaterih drugih krajih Wisconsina in sicer naravnost od lastnikov. Za to nam je mogoče isto po izredno nizkih cenah prodajati, kakor tudi pod lahkim pogojem. Zemlja je povsod rodovitna in leži blizu mestnih parkov na izprehod — mi pa smo imeli na sebi raztrgane cunje, coklje ali pa čevlje iz bijega, niso pustili policaji v mestnih parkih — kako bi torej ljubili peke?

(Konec prihodnjic.)

E. BACHMAN 1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill. je največja československa dežavnica zastav, znakov, čepic in vseh društvenih potrebečin.

Zahajevate takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga Vam pošljem — popolnoma zastonj.

BELL PHONE 1318-FISK

MATIJA SKENDER SLOVENSKI JAVNI NOTAR ZA AMERIKO IN STARU KRAJ 5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

Za \$1 se lahko vsak ki zna čitali angleški naroči za celo leto. U. M. W. Journal, uradno glasilo organiziranih premogarjev, ali pa Miners Magazine, uradno glasilo organiziranih rudarjev. Oba lista sta tednika in se jih naroči pri sodr. I. Šuštarju, tajniku J. S. Z. 111 N. Market st., Chicago, Ill.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa za vse sodišča.

Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah.

St. sobe 1009

133 W. WASHINGTON STREET CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3089

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenocišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse.

IG. KUŠLJAN 229—1st Ave.

MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIĆ 84 — 6th Str. Milwaukee, Wis.

PRODAJA ŠIFKARTE.

Pošljite denar po pošti in brzavno. Izdeluje: Obveznice — Pooblastila — Prepovedi, potrjene po notarju in cea. in kr. konzulatu.

EDINA HRVAŠKO — SLOVENSKO — SRBSKA AGENCIJA.

ALOIS VANA

— izdelovatelj — sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih piča. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1466

SALOON z biljardom in kegljiščem

Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd.

John Stražišar 611 Market St., Waukesha, Ill. Phone St. 575.

AVSTRO-AMERIKANS

Katoliška cerkev in socializem.

Spisal Frank Bohn. — Prevel M.

Rev. Father Klauser v Morgantownu, W. Va., je rekel v odprttem pismu, katero je bilo obelodanljeno v časopisu:

"Vi (socialisti) hočete revolucijo. Pa jo imejte. Sprejeli Vas bomo s pripravljenimi puškami. Ako nas 15 milijonov ameriških katoličanov ne more odstreliti glave 117.984 socialistom, potem nismo vredni, da živimo."

V teh besedah se morda zrcali ekstremnost protosocialističnega fanatika, vendar pa imamo od raznih strani dokaze, da katoliška cerkev na komando papeža nasprotuje socializmu na celi črti. Papežova enciklika proti socializmu je bila prvič izdana l. 1878. Od tistega časa katoliška duhovščina ne govori o socializmu drugače, kakor v nasprotovanjem duhu.

Sprejeli tega dejstva, da cerkev javno napada socializem, pa socialistična stranka še vedno zavzema stališče hladne neresistence. Stranka odgovarja reprezentantom rimske cerkve le toliko, kolikor je potrebno, da sempatije razgali kako laž glede socializma. Drugače pa socialistična stranka do danes še ni storila koraka, da bi šla v boj proti katoliški cerkvi, kakor to delajo razne druge organizacije, ki razkrinkujejo in pobijajo takto in cilje Rima.

Delo socialistične stranke je omejeno le na politično in ekonomsko polje. Na teh poljih se stranka bori v mejah ustawe in zakonov. Politične stranke so priznane po zakonu, a kljub temu hoče katoliška cerkev odtegniti te pravice in uničiti celo gibanje.

Papeževa enciklika in socializem.

Leta 1878 je papež Leon XIII. izdal znano encikliko, iz katere izvira opozicija katoliške cerkve proti socializmu. Ta enciklika se imenuje "Socializem, komunizem in nihilizem". Izšla je ta enciklika ravno tisti čas, ko je cesarska vlada v Nemčiji sprejela znane brutalne zakone proti socialistom in to znači oficijelno združenje papeža in hierarhije s kralji, cesarji in s kapitalisti, ter napoved vojne delavskemu razredu. Slediči odstavki iz omenjene enciklike pokazujo, kako je papež Leon XIII. slikal sociale:

"...Oni (socialisti) napadajo pravo lastnine, katero je sankcionirano po prirodnem zakonu in pod pretvezo, da hočejo zadostiti potrebam vseh, napenjajo vse sile, da bi vzeli in dali splošnosti vse, kar so si pridobili posamezniki s pomočjo zakonitev, z duševnim ali ročnim delom ali z varčnostjo... To svoje gorostasno stališče oznanjajo na javnih shodih in širijo potom knjig, ter časopisa... Oznanjajo celo, da visokost in moč vlade ne izvira od Boga, temveč iz ljudstva in da se ljudstvo lahko upre zakonom, kateri so sprejeti proti ljudski volji. Odtod prihaja uporno mišljenje napram visokim vladam in godi se celo, da uporni podaniki, napojeni s takim mišljenjem, dvigajo svoje brezbožne roke proti glavam držav..."

Socialistično gibanje v Ameriki je organizirano v regularni narodni politični stranki. Se stoji v večini iz ameriških državljanov in apeluje na ameriško ljudstvo pri vsakih municipalnih, državnih in narodnih volitvah za preustroj zakonov. In to politično stranko napada bogata in mogočna hierarhija v Zedinjenih državah na komando iz Italije (papež). Nazadnje se pa še dobijo reprezentanți ravno te hierarhije, ki obsojajo socialistično stranko kot "neameriško".

Kako si naj razlagamo to delo hierarhije? Odgovor najdemo ne samo v celi zgodovini katoliške cerkve, temveč še posebno v drugi encikliki papeža Leon XIII. z naslovom "Katoličanstvo v Zedinjenih državah", ki je izšla 6. januarja 1895. V tej encikliki beremo sledče značilne besede:

"...Bilo bi zelo napačno delati sklepe, da je tip najbolj zaželenega stališča cerkve v Ameriki... Cerkev v Ameriki bi rodila več sadu, ako bi poleg svobode uživala prijateljstvo zakonov in patronanecu javnih oblasti..."

S temi besedami je jasno povedano, kaj hoče hierarhija v Zedinjenih državah in da papež zapoveduje, da mora cerkev doseči tisto moč, da bo lahko uživala "prijateljstvo zakonov in patronanecu javnih oblasti".

Enciklika zametuje ustavo Zedinjenih držav.

S tem, da katoliška cerkev napada socialistem na eni in išče nadzorstvo nad vladom na drugi strani, zavzema sfero vere in prehaja na politično polje. Cerkev s svojo avtokratično silo, ki jo vporablja nad zvestimi pristaši, ruši demokratična načela, vtika se v volilno svobodo in gazi pravice ameriškega ljudstva, ki se samo vlada in ne mara, da bi mu zapovedovala kaka tujezemška sila. Vsak ameriški državljani bi moral biti proti temu.

Preberite še enkrat gori navedeni odstavki iz enciklike proti socializmu, kjer papež Leon XIII. napada temeljna načela demokratične vlade in kjer trdi, da ljudstvo ne sme vladati, temveč le visoki vladadji po milosti boga. Potem pa berite sledče uvod iz ustawe Zedinjenih držav in primerjajte:

"Mi, ljudstvo Zedinjenih držav, v svrhu, da sestavimo bolj perfektno unijo, ustanovimo pravico, zagotovimo domači mir, podpremo obrambo ljudi, povzdignemo splošno blagostanje in da zavarujemo svobodo nam in našim potomecem, narekujemo sledče ustavo za Zedinjene države ameriške."

Ali pojmite razliko? Vsaka nadaljnja beseda o značilnosti tega kontrasta bi bila odveč. Katoliška hierarhija, katera trdi, da je lojalna vladu Zedinjenih držav, se tepe samo seboj, ali pa

igra vlogo tenko zakritega jezuitizma. Noben ameriški državljani ne more odobravati encikliko papeža Leon XIII. in obenem biti dober ameriški državljani, zagovarjajoč načelo absolutne ločitve cerkve od države.

Amerika ne bo dopustila katoliškega vmešavanja v politiko in vlado.

Thomas Jefferson je ustanovil demokratiko stranko. Nekoč je rekel: "Želim, da se na momem nagrobnem kamnu omenijo tri stvari—Spisal je razglasenje neodvisnosti, ustanovil vsečilišče v Virginiji in izposloval ločitev cerkve od države v Virginiji." Danes pa vlada rimo-katoliška mašina največjo državo in največje mesto v uniji — Tammany Hall — ki ma demokratično bandero na jadrniku svoje roparske ladje.

Razlika med starim barbarizmom in moderno civilizacijo obstoji v revoluciji, katera se izraža v ločitvi cerkve od države. Katoliška cerkev je bila brez dvoma koristna in potrebna vladam v štirinajstem stoletju. Ali čimbolj je ljudstvo civilizirano, tembolj stremi po civilnih in političnih pravice, ki morajo biti neodvisne od duhovništva in verskih tvorb. Razvita misel postane svobodna misel. To nam najbolj jasno ilustruje razlika med Francijo in Španijo in razlika med Zedinjenimi državami in Meksiko. Civilizacija ni dosegla Španske v osmennajstem stoletju, med tem ko je revolucionirala Francijo in osvobodila Francoze izpod jarja absolutne monarhije in iz pod fevdalizma, kateri je v glavnem slonel na tiranski oblasti katoliške hierarhije.

Protestiramo, da bi morali ponovno vojevati verne boje 16 in 18. stoletja.

Ta boj, »ko se pravočasno ne konča, ima lahko zle posledice za umstveno in socialno življenje Amerike. Le trdnost in neomahljivost v našem stališču nas lahko reši katastrofe. Katoliška cerkev mora pustiti politiko na miru. Socialistična stranka pa apeluje na vse katoliške delavce, da glejajo in pomagajo nekatoličanom, da se zgodi tako.

V svojem stališču napram katoliški cerkvi je socialistična stranka pokazala, da se zna dobro kontrolirati, vršeč svoj politični boj in ne zmene se za napade od strani cerkve, vsled česar si je pridobila respekt po celi republiki. Stranka ne bo nikdar iskala duševnih procesov in argumentov, ki so že davno mrtvi. In kakor zahteva stranka, da mora krvavo orožje militarizma iz orožarnic v muzeje, ravnotakto zahteva, da mora tudi verska nestrpnost, jezuitsko intrigiranje in vsa mizerija, katera izvira iz verskih konfliktov, iti pod zemljo, kamor spada in ostati tam globoko pokopana.

Socialisti, katoličani in javne šole.

Socialistična stranka zavzema svoje stališče na temelju onih svobodščin, ki so že davno priznane v Zedinjenih državah. To so: svoboda tiska, svoboda govora, svoboda javne izobrazbe, volilna svoboda in vladavina večine. Temeljni kamen vseh teh pa je svoboda javne izobrazbe za vse.

Stranka vrši svoje politično delo s tremi smotri na vidiku. Prvič hoče porabiti politično moč v delavske koristi v bojih na industrijskem polju; na ta način bo stranka pomagala do zmage v štrajkih. Drugič hoče stranka povzdigniti javno zdravstvo in razviti sredstva v splošno izboljšanje socialnega življenja, kadar dobi svoje mesto v vladu. Tretjič je socialistična stranka edina stranka, ki razume in vidi veliko potrebo in važnost javnih šol. In ravno na tem polju, na polju javne izobrazbe, bo konflikt socialistične stranke in katoliške cerkve večji, kakor kje drugje.

Ako bi katoliška cerkev držala svoje prste proč od javnih šol, socialistična stranka se ne bi nikdar zmenila za njo. Ako hočejo katoličani imeti svoje privatne šole za svojo decó, saj jim tega nihče ne brani. Socialisti ne advokatiramo prisilne državne izobrazbe za vse otroke. Toda cerkev je že od začetka silno napadala naš sistem javnega šolstva in napada ga še danes v celoti.

To je nekaj že tako znanega, da ni treba, da bi iskali dokaze za to v katoliških cerkvah in časopisih. Javne šole so se pa razvile in napredujejo kljub vsemu nasprotnjanju in oviranju od strani rimske cerkve.

Socialistično naziranje javne izobrazbe.

Naše javno šolstvo je direkten produkt demokratičnega duha in namena. Prva polovica devetnajstega stoletja je bila priča največjega demokratičnega vresničenja tedanje dobe in to vresničenje je bilo v Ameriki. Prosto naseljevanje na "homesteadih" ali brezplačnih zemljiščih v zahodnih državah je dalо prvo podlago splošnemu in svobodnemu javnemu šolstvu. Socialna moč vzbujenega medzdravstva v vzhodnih državah je bila druga podlaga. Oba omenjena ljudska sloja — zemljiščki naseljenci in mezdní delavci — sta zahtevala javno šolsko izobrazbo za svojo mladino in sicer iz dveh razlogov: prvič, da se vzgoji inteligentna masa državljanov-volilcev in drugič, da dobre otroci farmerjev in mezdnih delavcev ravno tisto priliko do izobrazbe, kakor otroci imovitejših slojev.

Z naraščanjem socialnih potreb in stremljenja posameznikov se je naše javno šolstvo zelo razvilo. Poleg nižjih šol so bile ustanovljene normalke, visoke šole in v mnogih državah tudi vsečelišča. V mnogih mestih storjen je tudi zelo vesperen začetek socializiranja javnih šol. Delavec je dobil svoje večerne šole in v mnogih delavskih okrožjih služijo šolska poslopja kot družabna središča. V večjih mestih so okrog šol prosti igrališča. In v temi zvezzi s šolami naraščajo tudi javne knjižnice kot velik faktor svobodne izobrazbe. Sistem javnega šolstva v Zedinjenih državah je z vsemi svojimi napakami poleg delavskega gibanja najbolj upapolna ustanova za bodočo družbo v republiki.

(Slijedi.)

VODIŠKE JOHANCE

Se ne bo kmalu konec, in sicer po zaslugu pobožnega "Slovenca",

ki se še vedno trudi, da bi zvalil ves grehe de na glavo obsojene ženske,

kakor da se je porodila ženska misel mučenške krvavite

z živalsko krvjo res kar v njenih možganh in kakor da niso imeli žegnani gospodje pri tem res mič opraviti.

Ne prihaja nam na misel, da bi pavšalno sumnici

dunovnike; saj so bili tudi med njimi nekateri, ki niso verjeli v čudež, pa so smatrali vso reč za sleparjo.

Da pa so drugi, in med njimi škof Jeglič, protežirali

Johančino početje in se delali

kakor da vrjamejo v njen krvavi

pot. Preiskati jo je pač dal.

Amplak da je škofja majaprimernejši

prostор za tako preiskavo, bo

težko verjet kdo razum škofa in

onih, ki morajo misliti kakor on.

Slišali smo, da sta jo preiskala dr.

Dolsák in dr. Ušenčnik. Še nikdaj pa nismo slišali, da ima Ušenčnik medicinski doktorat.

Kljub temu ni dobil škof od svojih izvedencev tistega mnenja,

ki bi ga bil potreboval za potrditev svojih izrekov.

Oba doktorja sta baje označila Johane za bolnico;

za te pa je prostor v bolnišnici, ne pa v vodičkemu farovu.

Recimo pa, da je škof resnično

verjel; tedaj nastane vprašanje,

kaj vse je sploh mogoče v škofiji,

ki ima tako praznovernega človeka

ana čelu! Naposled je bila Johancina umetnost vendar precej površna.

S pomočjo sedanja tehnik se dajo izvrševati vse družbeni čudeži; če je "čudodelec"

nekoliko podkovan v kemiji,

preseneča lahko laika s pojavi,

da se mora gledal kar zavrti v glavi.

In če se je dal škof zapeljati od Johancina sleparjev,

kako lahko in kakor rad bi se dal

zapeljati še od čudovitejših čudežev...

Da je med našim ljudstvom vse polno babjevstva, je

stara reč. Sledovi najstarejšega

poganstva še žive med nami in

so zelo močni, krščanstvo pa je

le prevlaka. Saj so kraji, kjer še

zdaj verjamejo, da znajo fajmo-

stri točo delati in uganjati dru-

ge coprovje. Sveta dolžnost du-

hovništva bi bila, da porabijo

vpliv, katerega ima res veliko

med ljudstvom, za razširjenje

prosvete in za premaganje tega

mračnjaštva, ki škoduje razumu in pospešuje gmotno izkoriscenje.

Duhovništvo, ki ima na čelu škofa

Jegliča, pa ne more izpolnjevati

ki te naloge. Zakaj še škof sam

protežira mračnjaštvo, ga njegovi duhov